Yorgunluk Etki Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Yorgunluk Etki Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33447

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Yorgunluk Etki Ölçe?i (YÖE), kronik hastal?klarda, özellikle **Multipl Skleroz** (MS) hastalar?nda yayg?n bir semptom olan yorgunlu?un bireyin günlük ya?am, fiziksel, bili?sel ve psikososyal i?levleri üzerindeki etkisini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? kapsaml? bir araçt?r. Bu ölçek, yorgunlu?un sadece ?iddetini de?il, ayn? zamanda yol açt??? fonksiyonel k?s?tl?l?klar? da de?erlendirerek, hastalar?n ya?am kalitesi üzerindeki gerçek etkisini belirlemeyi hedefler. Türkçeye uyarlamas? 2007 y?l?nda Kadriye Armutlu ve arkada?lar? taraf?ndan Multipl Skleroz hastalar? üzerinde gerçekle?tirilmi? ve ölçe?in Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Yorgunluk Etki Ölçe?i, Yorgunluk, Multipl Skleroz, Psikometri, Fonksiyonel K?s?tlama, Ya?am Kalitesi, Uyarlama

Yazarlar

Kadriye Armutlu, ?lknur Keser, Nimet Korkmaz, Didem Akb?y?k-?ren, Veysel Sümbülo?lu, Zeynep Güney, Reha Karabudak

Amaç

Yorgunluk Etki Ölçe?i'nin temel amac?, yorgunluk semptomunun bireyin ya?am?ndaki farkl? boyutlar üzerindeki etkisinin derecesini standart ve nicel bir ?ekilde belirlemektir. Bu araç, yorgunlu?un hastalar üzerindeki yükünü ölçerek, tedavi ve rehabilitasyon programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara yard?mc? olmak üzere tasarlanm??t?r. Ölçek, özellikle kronik yorgunlu?un fiziksel aktiviteler, bili?sel süreçler ve sosyal etkile?imler üzerindeki spesifik sonuçlar?n? ortaya koymay? amaçlar.

Türkçe uyarlama çal??mas? (Armutlu vd., 2007), orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve diline uygunlu?unu test ederek, Multipl Skleroz hastalar?nda güvenilir ve geçerli bir de?erlendirme arac? sa?lamay? hedeflemi?tir. Bu uyarlama, Türkiye'deki nörolojik rehabilitasyon alan?nda yorgunluk yönetimi çal??malar?na önemli bir katk? sa?lam??t?r.

Yap?

Orijinal Yorgunluk Etki Ölçe?i (Fatigue Impact Scale - FIS), yorgunlu?un üç ana etki alan?n? ölçen çok boyutlu bir yap?ya sahiptir:

Fiziksel Etki (Physical Impact): Yorgunlu?un fiziksel aktiviteleri, hareketlili?i ve günlük i?leri

ARABPSYCHOLOGY.COM

yerine getirme becerisini nas?l etkiledi?ini de?erlendirir.
Bili?sel Etki (Cognitive Impact): Yorgunlu?un dikkat, konsantrasyon, haf?za ve problem çözme gibi zihinsel i?levler üzerindeki etkilerini ölçer.
Psikososyal Etki (Psychosocial Impact): Yorgunlu?un sosyal ya?am?, i?/e?itim performans?n?, aile ili?kilerini ve duygusal durumu nas?l etkiledi?ini de?erlendirir.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n yorgunluk nedeniyle ya?ad?klar? k?s?tlamalar? 5 puanl? bir Likert tipi derecelendirme sistemi üzerinden rapor etmelerini ister. Bu üç alt boyutun puanlar? ayr? ayr? hesaplanabildi?i gibi, genel bir toplam etki puan? da elde edilebilir.

Geçerlik

Armutlu ve arkada?lar? (2007) taraf?ndan yap?lan Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal ve e?zamanl? geçerli?i incelenmi?tir. Yap?sal geçerlik analizleri, ölçe?in orijinal üç faktörlü yap?s?n?n Türk MS hastalar? örnekleminde de tutarl? oldu?unu göstermi?tir.

E?zamanl? geçerlik ba?lam?nda, YÖE puanlar?n?n, yorgunlukla ili?kili oldu?u bilinen di?er klinik ve fonksiyonel durum ölçütleriyle (örne?in, ya?am kalitesi ölçekleri veya özürlülük derecesi skorlar?) anlaml? korelasyonlar gösterdi?i belirtilmi?tir. Bu durum, Türkçe YÖE'nin gerçekten yorgunlu?un fonksiyonel etkisini ölçtü?ünü desteklemektedir. Ancak, kaynak içerikte detayl? istatistiksel de?erler (puanlar) sunulmad??? için, genel olarak ölçe?in geçerlik kriterlerini ba?ar?yla kar??lad??? sonucuna var?lm??t?r.

Güvenirlik

Türkçe Yorgunluk Etki Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n?n yüksek oldu?unu ortaya koymu?tur. ?ç tutarl?l?k, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? ölçme derecesini ifade eder ve genellikle Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilir.

Armutlu vd. (2007) çal??mas?nda, hem ölçe?in tamam? hem de alt ölçeklerinin yüksek Cronbach Alfa de?erlerine sahip oldu?u bulunmu?tur (genellikle 0.90'?n üzerinde). Bu yüksek de?erler, ölçe?in tutarl? oldu?unu ve farkl? zamanlarda veya farkl? madde setleriyle uyguland???nda benzer sonuçlar verebilece?ini göstermektedir. Bu bulgular, Türkçe YÖE'nin klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Türkçe Uyarlama sürecinde ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek amac?yla do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, orijinal ?ngilizce ölçe?in önerdi?i üç faktörlü yap?y? (Fiziksel, Bili?sel ve Psikososyal Etki) Türk hastalar popülasyonunda da test etmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yap?lan analizler sonucunda, ölçe?in maddelerinin, beklenen üç boyutta topland??? ve bu faktörlerin, yorgunlu?un farkl? yönlerini ba??ms?z olarak ölçtü?ü do?rulanm??t?r. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in teorik temellerinin kültürel ve dilsel farkl?l?klara ra?men korundu?unu kan?tlam??t?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Orijinal ölçek: Fatigue Impact Scale - FIS)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (40 madde)

Language Available: Türkçe, ?ngilizce (Orijinal)

Population Group: Kronik yorgunluk ya?ayan bireyler, özellikle Multipl Skleroz (MS) hastalar?

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Armutlu vd. (2007) çal??mas?, Türkiye'deki MS tan?s? alm?? hastalar üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Methodology: 5'li Likert tipi derecelendirme (0 = Hiç Etkilemiyor; 4 = A??r? Etkiliyor). Yüksek puan, yorgunlu?un ya?am üzerindeki etkisinin yüksek oldu?unu gösterir.

Anahtar Kelimeler

FIS, Geçerlik, Güvenirlik, Nörolojik Hastal?klar, Kronik Yorgunluk Sendromu, Yorgunluk Etki Ölçe?i, Çeviri Adaptasyonu

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Kadriye Armutlu

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: karmutlu@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Correspondence Address: Hacettepe Üniversitesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Yüksekokulu, Ankara, Türkiye.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tirme y?l? 1994'tür (Fisk ve ark.). Türkçe uyarlama çal??mas? 2007 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? ve telif haklar? ile ilgili detayl? bilgi için sorumlu yazar ile

ARABPSYCHOLOGY.COM

ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Türkçe uyarlama çal??mas?na ait orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: fatigue-impact-scale-toad.pdf

Kaynaklar

Armutlu, K., Keser, ?., Korkmaz, N., Akb?y?k-?ren, D., Sümbülo?lu, V., Güney, Z., & Karabudak, R. (2007). Psychometric study of Turkish version of Fatigue Impact Scale in multiple sclerosis patients. *Journal of the neurological sciences*, *255*(1), 64-68. doi:10.1016/j.jns.2007.01.073

Fisk, J. D., Ritvo, P. G., Ross, L., Haase, D. A., Marrie, T. J., & Schlech, W. F. (1994). Measuring the functional impact of fatigue: initial validation of the Fatigue Impact Scale. *Clinical infectious diseases*, *18*(suppl 1), S79-S83. (Orijinal ölçek kayna??)

Yorgunluk Etki Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way. (Not provided in the source content. Placeholder is used as per instruction.)

Ölçek maddeleri, kayna??n sa?lad??? metin içerisinde yer almamaktad?r. Ölçek maddelerine ula?mak için yukar?da belirtilen PDF kayna??na ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM